

Okul Öncesi Öğretmenlerinin Tükenmişlik Düzeylerinin Sınıf Yönetimi Becerileri ile İlişkisi

Meltem Yıldız¹ & Püren Akçay Üzüm²

Özet: Bu çalışma okul öncesi öğretmenlerinin tükenmişlik düzeyleri ile sınıf yönetimi beceri düzeylerinin belirlenmesini amaçlamıştır. Araştırma 2017- 2018 eğitim öğretim yılı, İstanbul ili Küçükçekmece ilçesinde Milli Eğitim Bakanlığına bağlı resmi ve özel okul öncesi kurumlarında görev yapmakta olan okul öncesi öğretmenleri ile gerçekleştirilmiştir. Okul öncesi öğretmen sayısının en fazla olduğu ilçe MEB istatistik verilerine göre Küçükçekmece İlçesi olarak tespit edilmiştir. Kolayda örnekleme yöntemi kullanılmıştır. Araştırmaya katılım sağlamak isteyen, ulaşılabilen kişiler araştırmaya katılım sağlamıştır.

Araştırmada betimsel tarama modeli kullanılmış olup elde edilen veriler; “Tükenmişlik Ölçeği” ve “Sınıf Yönetimi Beceri Düzeyi Ölçeği” ile toplanmıştır. Elde edilen veriler SPSS programı yardımıyla analiz edilmiştir. Verilerin normal dağılım göstermediği tespit edilmiştir. Analizlerde frekans, aritmetik ortalama, ortanca hesaplama ve Kruskal Wallis H testi kullanılmıştır. Okul öncesi öğretmenlerinin “tükenmişlik” ve "sınıf yönetimi becerileri" arasındaki ilişki için ise Sperman Brown korelasyon analizi yapılmıştır.

Araştırma sonuçlarına göre; okul öncesi öğretmenlerinin tükenmişlik düzeyleri "tükenmişlik durumu yok" düzeyinde olduğu görülmüştür. Okul öncesi öğretmenlerinin sınıf yönetimi beceri düzeylerinin “her zaman” düzeyinde olduğu görülmüştür. Okul öncesi öğretmenlerinin tükenmişlik düzeylerinin yaş, kıdem ve öğrenim durumu değişkenlerine göre anlamlı ölçüde farklılaşmadığı görülmüştür. Okul öncesi öğretmenlerinin sınıf yönetimi beceri düzeylerinin yaş, kıdem ve öğrenim durumu değişkenlerine göre anlamlı ölçüde farklılaşmadığı görülmüştür. Okul öncesi öğretmenlerinin tükenmişlik düzeyi ve sınıf yönetimi beceri düzeyleri arasında negatif yönde, zayıf düzeyde istatistiksel olarak anlamlı ilişkiler olduğu tespit edilmiştir.

Anahtar Kelimeler: Tükenmişlik, tükenmişlik düzeyi, sınıf yönetimi, okul öncesi öğretmenleri.

DOI: 10.29329/mjer.2018.147.9

The Relationship between Pre-School Teachers' Burnout Levels and Their Classroom Management Skills

Abstract: This study aimed to determine the levels of burnout and classroom management skills of preschool teachers. It was conducted in the 2017-2018 academic year with pre-school teachers working in the official and private preschool institutions of the Ministry of National Education in the township of Küçükçekmece, Istanbul. Based on the MEB statistical data, the district with the highest number of preschool teachers was identified as Küçükçekmece. Convenience sampling method was used for data collection. Those who were accessible and willing to participate in the survey were included in the study.

¹ İstanbul Aydın Üniversitesi, Sosyal Bilimler Enstitüsü, İstanbul, Türkiye.

² Dr. Öğr. Üyesi., İstanbul Aydın Üniversitesi, Eğitim Fakültesi, İstanbul, Türkiye.

İrtibat Yazarı: purenuzum@aydin.edu.tr

By using the "Burnout Scale" and "Classroom Management Skill Level Scale," a descriptive survey model was applied and the obtained data were analyzed by using the SPSS Statistics package program. It was determined that the data did not show a normal distribution. Frequency, arithmetic mean and Kruskal Wallis H test were used in the analyses. Spearman Brown correlation analysis was performed to determine the nature of the relationship between the preschool teachers' "burnout" and "classroom management" levels.

The results indicated that the burnout levels of pre-school teachers were at the "no burnout" level, and their classroom management skill level was found to be "always." There was no significant difference in the burnout levels of preschool teachers according to the age, seniority, and educational status variables. There was no significant difference in the classroom management skill levels of preschool teachers according to age, seniority and educational status variables. A slightly negative but statistically significant relationship was identified between the pre-school teachers' burnout level and their classroom management skill levels.

Keyword: Burnout, burnout level, classroom management, preschool teachers.

GİRİŞ

Tükenmişlik kavramı 1970'li yıllarda Freudenberger tarafından tanımlanmıştır (Çimen, 2000). Ruhsal ve fiziksel açıdan enerjinin tükenişi' olarak kısaca açıklanabilmektedir. Tükenmişlik durumunun "Çalışma ortamıyla bireyin etkileşiminin bir sonucu olduğu" varsayımı ile gerçekleştirilen çalışmalar; birey ve örgüt açısından olumsuz etkilerinin ortaya konmasına adına önemlilik arz etmektedir (Ardıç ve Polatçı, 2008). Kişiler, duygularını, yaşadıkları bir takım sıkıntıları başkaları ile paylaşımlarının ve gerektiğinde yardım istemelerinin, sorunlarının çözümünde önemli bir kolaylık sağlayacağını bilmelidir.

Bireyler yaşamlarında iş alanlarını geliştirdikleri gibi diğer yaşam alanlarını geliştirmelidirler. Bir takım hobileri olan, sosyal anlamda kendini geliştiren kişilerin tükenmeye karşı daha donanımlı oldukları söylenebilmektedir (Kaçmaz, 2005). Günümüzde birçok meslekte tükenmişlik durumu gözlenmektedir. Öğretmenlerinde gerek sosyal hayatlarında gerek iş hayatlarında yaşadıkları durumlar tükenmişlik düzeylerinde etkili olabilmektedir. Bu durumların yanı sıra çalışma gruplarının okul öncesi dönem çocukları olması daha fazla hassasiyet gösterilmesini beraberinde getirebilmektedir.

Sınıf yönetimi becerilerinin gelişmiş olması, sağlıklı öğrenmenin sağlanabileceği nitelikli öğretim sürecinin oluşturulması ve bunun sürdürülebilmesi ile ilişkilidir (Başar, 1999). Okul öncesi eğitimin amaçlarından birisi de çocuğun sosyal ve duygusal alanda gelişiminin desteklenmesidir. Okul öncesi sınıf öğretmeninin sosyal ve duygusal durumunun iyi bir düzeyde olması, aynı sınıf ortamında bulunan öğrencileri de etkisi altına almaktadır. Okul öncesi öğretmenlerinin tükenmişlik düzeylerinin yüksek olduğu durumlarda, sınıf yönetimlerinin ne ölçüde etkilendiği ilişkisi tezimizde aranılan cevaplardan bir tanesidir. Dolayısıyla gelecek nesilleri yetiştiren öğretmenlerin tükenmişlik düzeylerinin, sınıf yönetimlerinin etkilendiği, dolaylı yoldan da öğrencilerin bu durumdan etkilendiği düşünülmektedir.

Tükenmişlik

Tükenmişlik devamlı iş baskının neden olduğu duygusal bitkinlik halidir. Stresin özel bir hali olarak tanımlanabilmekte ve genellikle stresi işaret etmek kullanılabilir. Tükenmişlik durumu yaşayan kişilerin çoğunlukla devamlı olarak yaptıkları işe duygusal katkı yapan kişiler olduğu yapılan araştırmalarca ortaya konmuştur. Bu hususta en çok tükenmişlik durumunun gözlemlendiği meslekler öğretmenlik, yöneticilik, avukatlık gibi insan ilişkilerinin hakim olduğu toplumsal içerikli mesleklerdir (Can ve diğ., 2006).

Stresin neden olduğu bedensel, psikolojik ve davranışsal sorunlardan farklı olarak bireylerin bir takım tepkilerinin oluştuğu fakat bunun stres sonucu oluşan tepkilerden bu tepkilerin farklı olduğu sonucuna varılmaya başlanmıştır. Bu durum 1970 li yıllarda gerçekleşmeye başlamıştır. Ancak 1980’li yılların başlarına kadar, tükenmişlik konusunda sistemli çalışmalar yapılmamıştır (Ergene, 2010). İlk olarak ise bu durumu tükenmişlik olarak nitelendiren kişi Freudenberger’dir (Çimen, 2000). Freudenberger (1974) tükenmişliğin tanımını “başarısız olma, yıpranma, enerji ve gücün azalması veya tatmin edilemeyen istekler sonucunda bireyin iç kaynaklarında meydana gelen tükenme durumu” şeklinde yapmıştır. Bu tanıma göre kişinin kendisini yetersiz görmesi ile iç dünyasında sıkıntı yaşaması olarak kabul edilebilmektedir (Dincerol, 2013).

Günümüzde Freudenberger’in tükenmişlik tanımına yakın olarak Geçit (2012) tükenmişliği kişilerin bir takım uyaranların neden olduğu stresin, ruhsal ve bedensel enerji düşmesi ve yıpranma sürecinin sonucu olarak tanımlamaktadır. Cherniss de tükenmişliği, “yoğun gerginlik veya doyumsuzluğa tepkiyle, işten geri çekilme” şeklinde tanımlamaktadır (Izgar, 2000).

Tükenmişlik modelleri

Yapılan araştırmada Maslach tükenmişlik modeli esas alınmakla beraber tükenmişlik ile ilgili farklı modellerin var olduğunu ve araştırmacıların farklı bakış açıları ile tükenmişliğe yaklaştıklarını görmek mümkündür. Cherniss, Edelwich, Meier, Perlman ve Hartman farklı tükenmişlik modelleri geliştirmiş diğeri araştırmacılarıdır.

Tükenmişlik ile ilgili en çok dikkat çeken Maslach’ın tükenmişlik modelidir. Maslach, tükenmişlik kavramını, duygusal tükenme duyarsızlaşma ve kişisel başarı üç ayrı boyutta ele almıştır (Dorman, 2003). Duygusal Tükenme, tükenmişlik sendromunda sıklıkla yaşanan iş ya da ilişkilerden kaynaklanan duygusal tükenme durumudur. Duyarsızlaşma, kişinin iş ortamındaki kişilere karşı katı ve soğuk tutumlar sergilemesi şeklinde de ifade edilebilmektedir. Kişisel Başarı, bireyin kendisine biçtiği değerler ile ilgili olan kısımdır. Kişinin harcadığı çabanın boşa gittiği düşüncesi ve suçluluk duygusu bireyin motivasyonu düşürür ve başarısının karşısında engel teşkil eder (Ergin, 1995).

Sınıf Yönetimi

Eğitim ve öğretim çalışmalarının yapıldığı yaşam alanları sınıf olarak tanımlanabilmektedir (Aydın, 2007). Eğitim öğretim çalışmalarının yapıldığı yaşam alanlarının yanı sıra sınıf bu çalışmalarda yer alan araç gereçleri, öğrenciyi ve öğretmeni de kapsamaktadır. Sınıfı öğretmenler ile öğrencilerin buluşma noktalarıdır (Çalık, 2004). Sınıf, eğitimin en son haliyle, öğrenci ile aktifleştiği, bir takım bilgi ve becerilerin edindirilmesi amacının taşındığı bir düzenek olarak da tanımlanabilmektedir (Başar, 1999).

Bireylerin üzerinde etki bırakmak adına yararlanılan yaklaşımlar yönetimin temel basamağını oluşturmaktadır. Dolayısıyla sınıf yönetimi de o ortam içerisinde bulunan bireyleri etkilemeye yönelik etkinlikleri kapsamaktadır (Erdoğan, 2002). Sınıf yönetimi, bir takım hedeflerin gerçekleştirilmesi adına planlama yapılması, koordinasyon sağlanması ve değerlendirmeler yapılmasıdır. İstendik kazanımlara dayanan kavram, teori ve ilkeler ile ilgili bütün faaliyetler sınıf yönetimi kapsamındadır.

Sınıf yönetimi sınıf içerisindeki öğrenmelere odaklanılarak eğitim öğretimin sağlıklı bir şekilde yürütülmesinin sağlanması ve aynı zamanda istendik davranış kazanımlarında öğrencilere rehberlik etme sürecidir (Turan, 2007). Sessizliğin sağlandığı sınıfta sınıf yönetimi başarılı bir şekilde sağlanmıştır anlayışı doğru değildir. Sessizliğin hangi uygulamalar ile sağlandığı noktası bu hususta ön plana çıkmaktadır. Aşırı otoriter ya da tam tersi aşırı serbest bir tutum ile sınıf yönetiminden verimlilik beklenmesi olası değildir. Bu nedenle öğretmenlerin hem eğiticilik hem de yöneticilik vasıflarının beklenen düzeyde olması önemlidir (İlgar, 2007).

Tükenmişlik Düzeyi ve Sınıf Yönetimi Becerileri İlişkisi

Tükenmişliğin kişinin bütün yaşam alanlarında etkisi bulunmaktadır. Kişinin tükenmişlik düzeyi arttıkça çevresi ile olan iletişimi de olumsuz yönde etkilenmektedir. Öğretmenlik mesleğinin içerisinde olan bir birey de tükenmişlik düzeyinin yüksek olmasının etkileri geniş bir alanı etkileme gücüne sahiptir (Izgar, 2003). Öğretmen öğrenci ile ortak yaşantı içerisinde, öğrenci ise hem öğretmen ile hem de ailesi ile ortak yaşantısını sürdürmektedir. Dolayısıyla öğretmenin tükenmişliğinin etkilerinin hem öğrencide hem de öğrencinin ailesinde görülmesi muhtemeldir. Dolayısıyla eğitim işlevselliğinin artırılması adına tükenmişliğe hassasiyet gösterilmelidir.

Eğitim öğretimin istenilen hedeflere ulaşması, öğrenenlerin gelişim özelliklerine uygun etkinliklerin planlanması ve artırılması sınıf yönetiminin amaçlarındandır. Eğitim öğretim sürecinde sınıf düzeninin sağlanması, akademik etkinliklerin artırılması ve verimliliğin sağlanması açısından sınıf yönetimi önemlilik arz etmektedir (Tertemiz, 2001).

Öğretmenlerin sınıf yönetiminde başarılı olabilmeleri, sınıf yönetimi süreçlerine, etkinlik ve uygulamalara, değerlendirme basamaklarına hakim olmalarıyla doğru orantılıdır. Bu doğrultuda öğretmenin sınıf yönetimini sağlıklı bir şekilde yürütebilmesi, sınıf yönetimi becerilerinin kazanmış

olması ile bağlantılıdır. Çünkü bu yetiler öğretmenlik mesleğinin bütüncül parçası olarak değerlendirilmektedir (Erden, 2005). Bilginin çoğalması ile tükenmişliğin azalabileceği değerlendirilmektedir. Bilgili kişi tükenmişliğe karşı daha güçlü ve düşünme becerilerini kullanarak başa çıkma yolları konusunda kendisine destek olabileceği öngörülmektedir.

Araştırmanın Amacı

Okul öncesi eğitim, çocuğun doğumundan ilköğretim çağına kadar olan süreci kapsamaktadır. Çocukların bütünsel olarak gelişim basamaklarının göz önünde bulundurulduğu, bireysel farklılıklar ve toplumsal değerler dahilinde öğrenimin sağlandığı bir süreçtir (Oğuzkan ve Oral, 2000). Okul olgunluğunun kazandırılması ve ilköğretim kademesi için çocuğa destek sağlanması ile temel eğitim içerisindeki bir süreç olarak da tanımlanabilmektedir (Altay, 2007).

Her birey meslek hayatında çeşitli zorluklarla karşılaşmaktadır. İnsan ilişkilerinin yoğun olduğu mesleklerde en önemli zorluklardan biri de tükenmişliktir. Okul öncesi öğretmenlerinin mesleklerine karşı tükenmişlik düzeylerinin, eğitim, öğretim faaliyetlerinin verimliliğinde ve akademik başarılarında etkisi olabileceği düşünülmektedir (Öztürk, 2006).

Tükenmişlik durumunun kontrol edilmesi noktasında bireysel ve örgütsel faktörler ön plana çıkmaktadır. Bireysel boyutta, kişilerin çalışırken dinlenme araları vermesi, düzenli yemek yemesi, uyku düzenine dikkat etmesi, bir takım hobiler edinmesi bireysel olarak tükenmişlik ile mücadele etmesinde önemli rol oynamaktadır. Örgütsel boyutta ise iş içerisinde tüm çalışanlara eşit olarak iş yüklerinin paylaşılması, danışmanlık hizmeti alınması ve iletişim sağlıklı bir şekilde yürütülmesi tükenmişliğin kontrol edilebilmesinde önemli etkilere sahiptir (Ersoy, Yıldırım ve Edirne, 2001).

Tükenmişlik durumunun kontrol edilebilir olması yönetim olgusunu ön plan çıkarmaktadır. Eğitim öğretim kazanımlarının sağlanması adına okul öncesi öğretmenlerinin kullandıkları öğrenim etkinliklerinin neredeyse tamamı sınıf ortamında yer almaktadır (Vural, 2004). Eğitim öğretimin yürütüldüğü ortamlarda sınıf yönetimi ilkeleri devreye girmektedir.

Adıgüzel (2016) araştırmasında, okul öncesi öğretmenlerinin tükenmişlik düzeylerinin düşük, sınıf yönetimi becerilerinin ise yüksek düzeyde olduğunu ortaya koymuştur. Dolayısı ile buradan tükenmişlik düzeyinin derecesine göre öğretmenin sınıf içindeki davranış şeklini değiştirebileceği ortaya çıkarılabilir (Ağapınar, 2011). Bu nedenle tükenmişliğin sınıf yönetimi becerilerinin üzerinde etkilerinin olabileceği merak edilen noktalardandır. Bu çerçevede okul öncesi öğretmenlerinin tükenmişlik düzeylerinin sınıf yönetimi becerileri ile ilişkisinin ortaya çıkarılması araştırmanın amacını oluşturmaktadır.

Bu amaç doğrultusunda aşağıda belirtilen sorulara cevap aranmıştır:

- Okul öncesi öğretmenlerinin tükenmişlikleri ne düzeydedir?

- Okul öncesi öğretmenlerinin tükenmişlik düzeyleri, yaş değişkenine göre farklılık göstermekte midir?
- Okul öncesi öğretmenlerinin tükenmişlik düzeyleri, öğrenim durumu değişkenine göre farklılık göstermekte midir?
- Okul öncesi öğretmenlerinin tükenmişlik düzeyleri, kıdem değişkenine göre farklılık göstermekte midir?
- Okul öncesi öğretmenlerinin sınıf yönetimi becerileri ne düzeydedir?
- Okul öncesi öğretmenlerinin sınıf yönetimi beceri düzeyleri, yaş değişkenine göre farklılık göstermekte midir?
- Okul öncesi öğretmenlerinin sınıf yönetimi beceri düzeyleri, öğrenim durumu değişkenine göre farklılık göstermekte midir?
- Okul öncesi öğretmenlerinin sınıf yönetimi beceri düzeyleri, kıdem değişkenine göre farklılık göstermekte midir?
- Okul öncesi öğretmenlerinin tükenmişlik düzeyleri ile sınıf yönetim becerileri arasında anlamlı bir ilişki var mıdır?

Araştırmanın Önemi

Araştırma, okul öncesi öğretmenlerinin tükenmişlik düzeylerinin sınıf yönetimi becerileri ile olan ilişkisinin araştırmanın bulguları doğrultusunda belirlenmesi ile öğretmenlerin izlemesi gereken yol haritasının çizilebilmesinde önem arz etmektedir.

Eğitim öğretim ortamının düzeninin sağlanması, eğitsel etkinliklerin artırılması ve verimliliğin sağlanması açısından sınıf yönetimi önemlilik arz etmektedir. Eğitim öğretim sürecinde istendik hedeflere ulaşılması ve öğrencilerin gelişim özelliklerine uygun etkinliklerin planlanması sınıf yönetiminin amaçları arasındadır (Tertemiz, 2001). Öğretmenler eğitim sürecini yürüten başrol oyuncularındır. Öğretmenlik mesleği gibi insan ilişkilerinin ön planda olduğu mesleklerde tükenmişlik durumunun yaşanma olasılığı daha yüksektir (Can ve diğ., 2006). Bu nedenle aralıksız uzun süreçler boyunca öğrencilerin, bilişsel, sosyal, öz bakım gibi alanlarda destekleyen okul öncesi öğretmenlerinde bu durumun incelenmesi önemlilik arz etmektedir. Tuğrul ve Çelik'in (2002) yaptığı araştırma da okul öncesi öğretmenlerinin tükenmişlik düzeyleri ile ilgili araştırmaların sınırlı olduğu belirtilmiştir.

Okul öncesi öğretmenlerinin tükenmişlik ile ilgili farkındalık kazanmaları, tükenmişliğin öğretmen ve öğrenci üzerindeki olumsuz sonuçların giderilmesini etki edeceği varsayılmaktadır. Bu farkındalığın kazanılması için öncelikle bireyin tükenmişlik düzeyi ile ilgili bilgi sahibi olması

gerekmektedir. Tükenmişliğin olumsuz etkilerinin giderilmesi ile öğrenim ortamı verimliliğinin sağlanması ve sınıf yönetimi sürecinin öğretmen tarafından sağlıklı bir şekilde yürütülmesine etki edeceği düşünülmektedir.

Alan yazın incelemelerinde tükenmişlik düzeyi ve sınıf yönetimi ile ilgili çok sayıda çalışma yapılmıştır. Bununla birlikte okul öncesi alan, tükenmişlik düzeyi ve sınıf yönetimi hususunu kapsamlı bir şekilde ele alan çalışmalara çok sık rastlanmamaktadır. Alan yazın incelendiğinde yurt içinde okul öncesi öğretmenlerinin tükenmişlik düzeyi ve sınıf yönetimi becerileri arasındaki ilişkiyi inceleyen Adıgüzel (2006)'in araştırmasına rastlanmıştır. Araştırma kullanılan ölçme araçları ve il bazında örneklem farklılığı göstermektedir. Okul öncesi öğretmenlerinin tükenmişlik düzeyi ve sınıf yönetimi becerileri arasındaki ilişkiyi inceleyen tek bir çalışmaya rastlanması, çalışmanın literatüre kaynak olarak kazandırılması açısından da önemlidir. Çünkü tükenmişlik düzeyi düşük olan bir okul öncesi öğretmenin sınıf yönetimi sürecinde daha başarılı olacağı düşünüldüğünden eğitime olumlu yönde katkı sağlayacaktır. Bu noktada okul öncesi öğretmenlerinin tükenmişlik düzeyleri ve sınıf yönetimi becerilerinin incelenmesinin dışında, bu iki değişkenin arasındaki ilişkinin açıklanması araştırmanın önemini ortaya koymaktadır.

YÖNTEM

Araştırmanın Modeli

Bu çalışmada okul öncesi öğretmenlerinin tükenmişlik düzeyleri ile sınıf yönetim becerileri arasındaki ilişki incelenmektedir. Araştırmada birden fazla değişken arasındaki ilişkinin derecesini araştıran genel tarama modellerinden ilişkisel tarama modeli kullanılmıştır. Tarama modeli, geçmişte ya da şu andaki durumun var olduğu şekli ile betimleyen modeldir (Karasar, 2006).

Evren ve Örneklem

Araştırma 2017- 2018 eğitim öğretim yılı, İstanbul ili Küçükçekmece ilçesinde Milli Eğitim Bakanlığına bağlı resmi ve özel okul öncesi kurumlarında görev yapmakta olan okul öncesi öğretmenleri ile gerçekleştirilmiştir. Okul öncesi öğretmen sayısının en fazla olduğu ilçe MEB istatistik verilerine göre Küçükçekmece ilçesi olarak belirlenmiştir. Kolayda örnekleme yolu ile tespit edilen okullarda görev yapmakta olan, ulaşılabilen okul öncesi öğretmenleri araştırmanın örneklemini oluşturmuştur. Kolayda örneklemede öğeler araştırmacı tarafından elverişli oldukları için seçilmektedir. Araştırmaya katılım sağlamak isteyen, ulaşılabilen kişiler araştırmaya katılım sağlamaktadır (Büyüköztürk ve diğ., 2008). İlişki incelemelerinin yapıldığı çalışmalarda örneklemin %30'una ulaşılması gerekmektedir. Sağlıklı araştırma sonuçlarına ulaşabilmek için ise %70-%80 oranlarında iletilen ölçeklerin geri dönüşünün sağlanması gerekmektedir (Büyüköztürk, 2012). Küçükçekmece ilçesinde görev yapmakta olan 562 okul öncesi öğretmeninden, 300'üne (%53) ilgili

ölçekler ulaştırılmıştır. Dağıtılan ölçeklerden 215 (%72) tanesi veri olarak geri alınmıştır. Eksik veya hatalı veriler çıkarıldıktan sonra 205 (%35) okul öncesi öğretmen verileri araştırmaya katılmıştır.

Tablo 1. Araştırmaya Katılan Okul Öncesi Öğretmenlerinin Demografik Özellikleri

Kategoriler		N	%
Yaş	20-29	109	53,17
	30-39	94	45,85
	40 ve Üzeri	2	0,98
Öğrenim Durumu	Ön lisans	155	75,6
	Lisans	29	14,14
	Lisansüstü	21	10,24
Kıdem	0-5 Yıl	71	34,63
	6-10 Yıl	87	42,43
	11-15 Yıl	32	15,6
	16 yıl ve üzeri	15	7,31

Araştırmaya katılan okul öncesi öğretmenlerinin yaş değişkenine göre % 53,17'si 20-29 yaş aralığında, % 45,85'i 30-39 yaş aralığında ve % 0,98'i 40 ve üzeri yaş grubunda yer almaktadır. Buna göre araştırmaya katılan grubun çoğunluğu 20-29 yaş aralığındaki (% 53,17) okul öncesi öğretmenlerden oluşmaktadır. Okul öncesi öğretmenlerinin öğrenim durumu değişkenine göre % 75,6'sı ön lisans, % 14,14'ü lisans, % 10,24'ü lisansüstü grubunda yer almaktadır. Buna göre araştırmaya katılan grubun çoğunluğu ön lisans aralığındaki (% 76,6) okul öncesi öğretmenlerden oluşmaktadır. Küçükçekmece İlçe'sinde MEB'e bağlı özel anaokullarında görev yapmakta olan uzman ve usta öğreticilerin sayıları okul öncesi öğretmen sayılarından MEB verilerine göre daha fazladır. Çoğunlukla ön lisans öğrenim durumuna sahip öğretmenlere ulaşılmasının nedeni olarak bu durum gösterilebilir. Okul öncesi öğretmenlerinin kıdem değişkenine göre % 34,63'ü 0-5 yıl aralığında, % 42,43'ü 6-10 yıl aralığında, %15,6'sı 11-15 yıl aralığında ve % 7,31'i 16 yıl ve üzeri aralıkta yer almaktadır. Buna göre araştırmaya katılan grubun çoğunluğu 6-10 yıl aralığındaki (% 42,43) okul öncesi öğretmenlerden oluşmaktadır.

Veri Toplama Araçları

Öğretmenlerin tükenmişlik düzeylerinin belirlenmesi için Çapri'nin (2006) Türkçe'ye uyarladığı *Tükenmişlik Ölçeği Türkçe Formu* kullanılmıştır. Tükenmişlik ölçeği, 7'li likert tipinde (1) Hiçbir zaman, (2) Sadece bir defa, (3) Nadiren, (4) Bazen, (5) Sık sık, (6) Çoğunlukla, (7) Her zaman olarak puanlanmaktadır. Araştırma çerçevesinde yapılan güvenilirlik analizi sonuçları da uyarlama çalışması yapılan ölçme aracının geçerlik ve güvenilirlik sonuçlarına benzer derecede yakın göstermektedir. Araştırmacı tarafından 21 maddeden oluşan tükenmişlik ölçeğine ilişkin yapılan güvenilirlik analizi

sonucunda da, iç tutarlılık katsayısı ($\alpha = .93$) ölçeğin ‘yüksek güvenilir’ düzeyde olduğunu göstermektedir.

Okul öncesi öğretmenlerin sınıf yönetimi becerilerinin ölçülmesi amacıyla Denizel Güven ve Cevher (2005) tarafından okul öncesi alanına yönelik geliştirdikleri *Sınıf Yönetimi Beceri Düzeyi Ölçeği* kullanılmıştır. Sınıf yönetimi beceri düzeyi ölçeği, 4’lü likert tipinde (1) Hiçbir zaman, (2) Nadiren, (3) Sık Sık, (4) Her zaman olarak puanlanmaktadır. Ölçekten alınan puan yorumlanması için 1.00-1.74 (hiçbir zaman); 1.75-2.49(nadiren); 2.50- 3.24 (sık sık); 3.25-4.00 (her zaman) aralıkları kullanılmıştır.

Ölçek sahibi tarafından ölçeğin iç tutarlılık güvenilirliği (Cronbach Alpha) .82 olarak belirtilmiştir. Ölçek daha önce Adıgüzel (2016)’in araştırmasında okul öncesi öğretmenlerinin sınıf yönetimi beceri düzeylerini ölçmek için kullanılmıştır. Bu nedenle araştırmadan toplanan veriler ile tekrardan güvenilirlik analizi yapılmasına ihtiyaç duyulmamıştır.

Okul öncesi öğretmenlerinin kıdemleri, yaşları ve öğrenim durumlarına ait soruları içeren ‘Kişisel bilgi formu’, araştırmacı tarafından okul öncesi öğretmenlerinin bir takım demografik bilgilerine ulaşmak amacıyla hazırlanmıştır.

Verilerin Analizi

Araştırmada okul öncesi öğretmenlerinin tükenmişlik düzeylerinin sınıf yönetimi becerileri ile ilişki düzeyini belirlemek için frekans, aritmetik ortalama, ortanca, çeyrek aralığı betimsel istatistikler kullanılmıştır. Verilerin analiz aşamasında izlenecek istatistiksel tekniği belirlemek amacı ile “Kolmogorov Smirnov” testi uygulanmıştır. Test sonucuna göre verilerin p değerinin (olası hata miktarı) 0.05’den küçük olduğundan normal dağılım göstermediği tespit edildiği için analizlerde parametrik olmayan testlerden Kruskal-Wallis testi kullanılmıştır. Araştırmada öğretmenlerin tükenmişlik düzeyi ile sınıf yönetim becerileri arasındaki ilişkinin belirlenmesinde ve ayrıca her iki ölçeğin alt boyutları arasındaki ilişkilerin belirlenmesinde Sperman Brown korelasyon analizi kullanılmıştır. Korelasyon katsayısının mutlak değer olarak, 0.70-1.00 arasında olması yüksek; 0.69-0.30 arasında olması orta; 0.29-0.00 arasında olması ise düşük düzeyde ilişki olarak yorumlanmıştır (Büyüköztürk, 2012).

Bulgular

Bu bölümde sırasıyla araştırmanın alt problemlerine dayalı olarak elde edilmiş bulgulara yer verilmiştir.

1. Okul Öncesi Öğretmenlerinin Tükenmişlik Düzeyleri

Tablo 2. Okul Öncesi Öğretmenlerinin Tükenmişlik Düzeylerinin betimsel analiz sonuçları

Ölçek	N	En Düşük	En Yüksek	\bar{X}	Ss	Medyan	Q
Tükenmişlik düzeyi toplam ölçek puanı	205	1,00	5,52	2,51	0,83	2,38	1,02

Tablo 2 incelendiğinde okul öncesi öğretmenlerinin tükenmişlik düzeylerinin ortancası 2,38 ve aritmetik ortalama 2,51 olarak belirlenmiştir. Buna göre okul öncesi öğretmenlerinin "tükenmişlik durumu yok" düzeyinde tükenmişliğe sahip oldukları görülmektedir. Okul öncesi öğretmenlerinin tükenmişlik ölçeğine verdikleri yanıtlarda en yüksek puanın 5,52; en düşük puanın ise 1,00 olduğu görülmüştür.

2. Okul Öncesi Öğretmenlerinin Sınıf Yönetimi Beceri Düzeyleri

Tablo 3. Okul Öncesi Öğretmenlerinin Sınıf Yönetimi Beceri Düzeylerinin Betimsel Analiz Sonuçları

Ölçek	N	En Yüksek	En Düşük	\bar{X}	Ss	Medyan	Q
Sınıf yönetimi becerileri toplam ölçek puanı	205	2,43	3,85	3,30	,28	3,32	1,02

Tablo 3 incelendiğinde okul öncesi öğretmenlerinin sınıf yönetimi beceri düzeylerinin ortancası 3,32 ve aritmetik ortalaması 3,30 olarak belirlenmiştir. Okul öncesi öğretmenlerinin görüşlerine göre "her zaman" düzeyinde sınıf yönetimi becerilerine sahip oldukları görülmektedir. Okul öncesi öğretmenlerinin sınıf yönetimi ölçeğine verdikleri yanıtlarda en yüksek puanın 3,85; en düşük puanın ise 2,43 olduğu görülmüştür.

3. Okul Öncesi Öğretmenlerinin Tükenmişlik Düzeyleri ile Sınıf Yönetimi Beceri Düzeyleri Arasındaki İlişkinin İncelenmesi

Tablo 4. Okul öncesi öğretmenlerinin tükenmişlik düzeyleri ile sınıf yönetimi arasındaki ilişkinin incelendiği Sperman Brown korelasyon analizi sonuçları

	Tükenmişlik Düzeyi	Sınıf Yönetimi Beceri Düzeyi
Tükenmişlik Düzeyi	1	-,293**
Sınıf Yönetimi Beceri Düzeyi	-,293**	1

*p< .05; **p< .01

Tükenmişlik ölçeği toplam puanı ve sınıf yönetimi ölçeği toplam puanı arasında anlamlı bir ilişki olup olmadığını belirlemek amacıyla yapılmış analizi sonuçları Tablo 3'te belirtilmiştir. Analiz sonuçları incelendiğinde ise tükenmişlik ölçeği toplam puanı ve sınıf yönetimi ölçeği toplam puanı

arasında negatif yönde, zayıf düzeyde ve istatistiksel olarak anlamlı ilişkiler olduğu tespit edilmiştir ($r = -.293$; $p < .01$). Buna göre kişinin tükenmişlik düzeyinin arttığı durumda sınıf yönetimi beceri düzeyinin düştüğü ya da tükenmişlik düzeyinin azaldığı durumda sınıf yönetimi beceri düzeyinin arttığı sonucuna ulaşılmıştır

4. Okul Öncesi Öğretmenlerinin Tükenmişlik Düzeylerinin Yaş, Öğrenim Durumu Ve Kıdem Değişkenlerine Göre İncelenmesi

Okul öncesi öğretmenlerinin tükenmişlik düzeylerinin yaş, öğrenim durumu ve kıdem değişkenlerine göre anlamlı bir farklılık gösterip göstermediğini belirlemek amacıyla yapılan Kruskal Wallis H analizleri sonucunda tükenmişlik düzeyi ile sayılan değişkenler arasında istatistiksel olarak anlamlı farklılık bulunmamıştır ($p > .05$).

5. Okul Öncesi Öğretmenlerinin Sınıf Yönetimi Beceri Düzeylerinin Yaş, Öğrenim Durumu Ve Kıdem Değişkenlerine Göre İncelenmesi

Okul öncesi öğretmenlerinin sınıf yönetimi beceri düzeylerinin yaş, öğrenim durumu ve kıdem değişkenlerine göre anlamlı bir farklılık gösterip göstermediğini belirlemek amacıyla yapılan Kruskal Wallis analizi sonucunda istatistiksel olarak anlamlı farklılık bulunmamıştır ($p > .05$).

TARTIŞMA, SONUÇ ve ÖNERİLER

Okul öncesi öğretmenlerinin yok düzeydeki tükenmişliği, öğretmenlerin mesleklerini icra ederken motivasyonlarının, performanslarının ve verimliliklerinin yüksek olduğu şeklinde yorumlanabilir. MEB verilerine bakıldığı zaman özellikle özel okulların okul öncesi öğretmen olarak atanma vasfı olmayan, lise ve ya ön lisans mezunu kişileri usta-uzman öğretici olarak görevlendirdikleri görülmektedir. Bu hususta bazı ticari kaygıların olduğu öngörülmektedir. Dolayısıyla özel okulların ticari kaygıları, eğitim gerçeklikleri ile örtüşmemektedir. Bu durumda ön lisans mezunlarının öğretmenlik gibi değerli bir mesleğinin olması iş doyumlarının artışı ve bu araştırmada okul öncesi öğretmenlerinin tükenmişliklerinin yok düzeyde çıkmasını sağlamış olabileceği düşünülmektedir.

Okul öncesi öğretmenlerinin tükenmişlik düzeylerinin yaş değişkenine göre farklılık göstermemesi, bireylerin yaş aralığı farkı olmaksızın çevresel ve bireysel etkenler neticesinde tükenmişliğin içerisine girebilecekleri anlamına gelmektedir. Bireysel farklılıklar, kişilerin iç motivasyon durumları ve sosyal yaşamları tükenmişliklerinin yaş aralığından etkilenmemesinin nedenleri olarak düşünülebilir. Okul öncesi öğretmenlerinin tükenmişlik düzeylerinin yaş değişkenine göre farklılık göstermemesi araştırmada büyük oranda genç öğretmen kitlesinin olması ile ilişkili olabilir. Bu sonuç, Tuğrul ve Çelik (2002)'in okul öncesi öğretmenlerinin tükenmişliklerini inceledikleri araştırmada ulaştıkları sonuçla örtüşmektedir.

Okul öncesi öğretmenlerinin tükenmişlik düzeylerinin öğrenim durumlarına göre farklılık göstermemesi, ön lisans, lisans ve lisansüstü eğitim mezunu olan okul öncesi öğretmenlerinin iş memnuniyetsizliği, adaptasyon sorunu, stres, çalışma verimliliğinde düşüş gibi durumları yaşama olasılıklarının eşit ölçüde olduğu şeklinde yorumlanabilir. Demirdöğen (2013) okul öncesi öğretmenlerinin tükenmişlik düzeylerini incelediği araştırmasında, eğitim düzeyi yüksek olan okul öncesi öğretmenlerinin tükenmişlik düzeylerinin de yüksek olduğu sonucuna ulaşmıştır. Okul öncesi öğretmenlerinin tükenmişlik düzeylerinin öğrenim durumlarına göre farklılık göstermemesi araştırmada okul öncesi öğretmeni olarak nitelendirilen ön lisans mezunu, uzman öğreticilerin çoğunlukta olması ile ilişkili olduğu düşünülmektedir.

Okul öncesi öğretmenlerin tükenmişlik düzeylerinin kıdemlerine göre farklılaşmadığı sonucuna göre 16 yıl ve üzeri kıdem aralığında bulunan okul öncesi öğretmenlerinin uzun süre mesleklerine devam edebildikleri, 0-5 yıl kıdem aralığında olan okul öncesi öğretmenlerinin ise çalışma hayatına hemen adapte olabildikleri varsayılabilir. Yıldırım (2007)'ın araştırması, öğretmenlerin tükenmişlik düzeylerinin kıdem değişkenine göre farklılaşmadığı sonucu ile araştırmayı desteklemektedir. Okul öncesi öğretmenlerinin tükenmişlik düzeylerinin kıdemlerine göre farklılık göstermemesi araştırmada kıdem aralıkları arasında ulaşılan kişi sayısı farkının fazla olması ile ilişkili olabilir.

Araştırmaya göre sınıf yönetimi becerileri yüksek düzeyde tespit edilen okul öncesi öğretmenin eğitim öğretim faaliyetlerinin verimliliğinin yüksek olduğu düşünülmektedir. Bu doğrultuda eğitim öğretim sürecinin sağlıklı bir şekilde ilerlediği ve bu süreç içerisinde bulunan okul öncesi dönem çocuklarının bir sonraki eğitim kademesine hazırbulunuşluk düzeyi yüksek olarak başlayacağı söylenebilmektedir. Bu bulgu alan yazında yer alan çalışmalarla da benzerlik göstermektedir. Denizel Güven ve Cevher (2005)'in, okul öncesi öğretmenlerinin sınıf yönetimi becerilerini inceledikleri araştırmada ulaştıkları sonuçla örtüşmektedir.

Okul öncesi öğretmenlerinin sınıf yönetimi becerilerinin yaş aralığına göre farklılaşmaması, “40 ve üzeri” yaş aralığı ile “20-29” yaş aralığında olan okul öncesi öğretmenlerinin sınıf yönetim becerileri arasında anlamlı bir ilişki olmadığını ve sınıf yönetim becerilerinin okul öncesi öğretmenin yaş aralığından etkilenmediğini göstermektedir. Okul öncesi öğretmenlerinin sınıf yönetimi beceri düzeylerinin yaş aralığına göre farklılık göstermemesi bulgusu araştırmaya katılan okul öncesi öğretmenlerinin çoğunluğunun genç öğretmenler olmasından kaynaklanacağı düşünülebilir.

Okul öncesi öğretmenlerinin sınıf yönetimi becerilerinin öğrenim durumuna göre farklılaşmaması, “lisans” ve “lisansüstü” öğrenim düzeyinde olan okul öncesi öğretmenlerinin donanımları ile “ön lisans” öğrenim düzeyinde olan okul öncesi öğretmenlerinin tecrübe ve bilgi birikimlerinin eş değer nitelikte olduğu şeklinde yorumlanmaktadır. Okul öncesi öğretmenlerinin mesleki yeterlikleri konusunda kendilerini geliştirdikleri varsayımı, öğretmenlerin öğrenim

durumunun sınıf yönetimi becerilerini etkilememesi sonucunu doğurabileceği düşünülmektedir. Semerci (2015)'nin araştırmasında okul öncesi öğretmenlerinin sınıf yönetimi becerilerinin öğrenim düzeyi değişkenine göre anlamlı farklılık gösterdiği belirlenmiştir. Bu araştırmanın Semerci'nin (2015) araştırması ile farklı bulgular elde etmesinde, araştırmanın örneklem grubunda önlisans mezunu okul öncesi öğretmen sayısının lisans ve lisansüstü öğrenim görmüş okul öncesi öğretmenlerine oranla fazla olması olarak temel sebep gösterilebilir.

Okul öncesi öğretmenlerinin sınıf yönetimi becerilerinin kıdeme göre farklılaşmaması, mesleki tecrübenin sınıf yönetimi becerilerinin üzerinde olumlu ya da olumsuz etkisinin olmadığını düşündürmektedir. Buna benzer olarak, Adıgüzel (2016) araştırmasında da, okul öncesi öğretmenlerinin sınıf yönetimi becerilerinin kıdem yılına göre farklılaşmadığı sonucuna ulaşmıştır. Okul öncesi öğretmenlerinin sınıf yönetimi beceri düzeylerinin kıdemlerine göre farklılık göstermemesi, okul öncesi öğretmenlerinin eğitimlerinin niteliği sınıf yönetim becerilerinin bağdaştırılması gerekliliğine işaret etmektedir.

Tükenmişlik ölçeği toplam puanı ve sınıf yönetimi ölçeği toplam puanı arasında negatif yönde, zayıf düzeyde ve istatistiksel olarak anlamlı ilişki olduğu tespit edilmiştir. Bu bağlamda negatif ilişki, okul öncesi öğretmenlerinin tükenmişlik düzeyleri artarken, sınıf yönetimi beceri düzeylerinin ise azaldığını göstermektedir. Bu ilişki düzeyler arası farkın çok olmayacağı şekilde düşük derecedir. Okul öncesi öğretmenlerinin tükenmişlik düzeylerinin düşük olmasının sınıf yönetimi becerilerinde artışı beraberinde getireceği öngörülmektedir. Bir diğer bakış açısıyla da okul öncesi öğretmenlerinin tükenmişlik düzeyleri artarken sınıf yönetimi beceri düzeyleri azalmaktadır şeklinde yapılacak bir ifade de doğru kabul edilecektir. Adıgüzel'in (2006), araştırmasında da okul öncesi öğretmenlerinin tükenmişlik düzeylerinin yüksek düzeyde olmadığı ve bununla beraber sınıf yönetimi becerileri düzeylerinin de yüksek düzeyde olduğu görülmüştür. Bu bulgudan yola çıkarak okul öncesi öğretmenlerinin sınıf yönetimi becerilerinin artırılması için tükenmişlik düzeylerinin düşürülmesi gerekliliği belirtmek yanlış olmayacaktır.

Okul öncesi öğretmenliği mesleği uzun çalışma saatlerinin olduğu, küçük yaş grubu ile devamlı aktif olarak çalışılan bir alandır. Okul öncesi öğretmeni hem zihinsel hem ruhsal hem de fiziksel olarak bitkin bir şekilde gün sonunu getirmektedir. Dolayısı ile okul öncesi öğretmeni olan kişi bir takım farkındalıkları kazanmamış ise tükenmişlik durumunu yaşama riski oldukça yüksek olacaktır. Bu farkındalıkların sağlanması adına ilgili eğitim basamaklarında sınıf yönetimi ile ilgili eğitimlere daha fazla ders saati verilmesi olumlu sonuçlar doğuracaktır. Okul öncesi öğretmenlerinin çalışma şartlarının iyileştirilmesi, özlük haklarının garanti altına alınması, uygun çalışma ortamının sağlanması gibi birçok etkenin göz önünde bulundurularak tükenmişlik düzeylerinin azaltılması sağlanmalıdır. Böylece okul öncesi öğretmenlerinin sınıf yönetimi beceri düzeylerinde artış meydana gelebileceği düşünülmektedir (Ekici, Günhan, Anılan, 2017).

Araştırmanın bulguları incelendiğinde katılan okul öncesi öğretmenlerinin tükenmişlik düzeylerinin düşük düzeyde çıkması sonucuna dayanarak okul öncesi öğretmenlerinin mevcut çalışma şartlarının korunmaya devam edilmesi ve iyileştirilme girişimlerinde bulunulması uygun olacaktır. Bununla beraber araştırmaya katılan okul öncesi öğretmenlerinin sınıf yönetimi becerilerinin yüksek düzeyde çıkması sonucuna dayanarak, okul öncesi öğretmenlerinin sınıf yönetimi ile ilgili aldıkları eğitimin verimliliğinin ve niteliğinin sürdürülmesi hedeflenmeli ve hizmet içi eğitimlerle öğretmenlerin gelişiminin desteklenmesi sağlanmalıdır.

Okul öncesi öğretmenlerinin tükenmişlik düzeylerinin sınıf yönetim becerileri ile ilişkisini inceleyen bu araştırmanın en önemli bulgusu okulöncesi öğretmenlerinin tükenmişlik düzeyi düştükçe, sınıf yönetim becerileri düzeylerinin yükseldiğı sonucuna varılmasıdır. Dolayısıyla sınıf yönetim becerisini mesleğı süresince geliştiren, konuyla ilgili meslek içi eğitimler ile becerilerini destekleyen öğretmenlerin tükenmişlikten uzak olacağını söylemek doğru olacaktır. Bu doğrultuda öğretmenlerin görevleri süresince sınıf yönetim becerilerini geliştirecek ve tükenmişlik düzeylerini düşürecek uygulamalara yer vermenin gerekliliğı savunulmaktadır.

KAYNAKÇA

- Ağapınar, S. (2011). Ağrı ilinde çalışma ebelerin tükenmişlik düzeylerinin iş doyumları ve empatik eğilimleri üzerine etkisi. Yüksek Lisans Tezi, Cumhuriyet Üniversitesi Sağlık Bilimleri Enstitüsü, Sivas.
- Altay, M. (2007). Okul yöneticilerinin mesleki tükenmişlik düzeyleri ile çok boyutlu algılanan sosyal destek düzeyleri arasındaki ilişki. Yayımlanmamış Yüksek Lisans Tezi, Gaziosmanpaşa Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü, Tokat.
- Ardıç, K., Ve Polatçı, S. (2008). Tükenmişlik sendromu akademisyenler üzerinde bir uygulama (GÜ örneğı). Gazi Üniversitesi İktisadi Ve İdari Bilimler Fakültesi Dergisi, 10(2), 74
- Aydın, A. (2007). Sınıf yönetimi. Ankara: Tek Ağaç Eylül Yayıncılık.
- Başar, H. (1999). Sınıf yönetimi. İstanbul: MEB Yayınları.
- Büyüköztürk, Ş., Kılıç Çakmak, E., Akgün, Ö.E., Karadeniz, Ş. ve Demirel, F. (2008). Bilimsel araştırma yöntemleri. Ankara: Pegem Yayınları.
- Büyüköztürk, Ş. (2012). Sosyal bilimler için veri analizi el kitabı. Ankara: Pegem Akademi.
- Can, H., Aşan, Ö., & Aydın, E. M. (2006). Örgütsel davranış, Ankara: Arıkan Yayıncılık.
- Çalık, T. (2004). Sınıf yönetimi ve özellikleri. L. Küçükahmet (Ed.), sınıf yönetimi içinde. Ankara: Nobel Yayıncılık.
- Çimen, M. (2000). Türk silahlı kuvvetleri sağlık personelinin tükenmişlik, iş doyumunu, kuruma bağlılık ve işten ayrılma niyetlerine ilişkin bir alan araştırması. Doktora Tezi, Genelkurmay Başkanlığı Gülhane Askeri Tıp Akademisi Sağlık Bilimleri Enstitüsü, Ankara.
- Demirdöğen, N. (2013). Okul öncesi öğretmenlerinin tükenmişlik düzeyleri ile psikolojik yardım arayışları arasındaki ilişkinin incelenmesi. Yüksek Lisans Tezi, Yeditepe Üniversitesi, Sosyal Bilimler Enstitüsü, İstanbul.

- Denizel Güven E. Ve Cevher, F. N. (2005). Okul öncesi öğretmenlerinin sınıf yönetimi becerilerinin çeşitli değişkenler açısından incelenmesi. Pamukkale Üniversitesi Eğitim Fakültesi Dergisi, 2(18), 1-22.
- Dincerol, C. (2013). Tükenmişlik sendromunun mesleki tükenmişlik ve iş tükenmişliği açısından incelenmesi. Yüksek Lisans Tezi, T.C. Gazi Üniversitesi Eğitim Bilimleri Enstitüsü. Ankara.
- Dorman, J. (2003). Testing A Model Of Teacher Burout. Australian Journal Of Education Developmental Psychology, 3, 35-47.
- Ekici, F. Y., Günhan, G. ve Anılan, Ş. (2017). Okul Öncesi Öğretmenlerinin Sınıf Yönetimi Becerileri, IBAD, 2 (1) , 48-58.
- Erden, M. (2005). Sınıf yönetimi. İstanbul: Epsilon Yayıncılık.
- Erdoğan, İ. (2002). Sınıf yönetimi. 5. Basım. İstanbul: Sistem Yayıncılık.
- Ergene, H. (2010). Kamu çalışanlarında tükenmişlik olgusu tüvasaş örneği. Yüksek Lisans Tezi, Sakarya Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü, Sakarya
- Ergin, C. (1995). Akademisyenlerde tükenmişlik ve çeşitli stres kaynaklarının incelenmesi. Hacettepe Üniversitesi Edebiyat Fakültesi Dergisi, 1(12) 37- 50.
- Ersoy, F., Yıldırım, C.,& Edirne, T. (2001). Tükenmişlik sendromu
- Erişim Tarihi: 18.07.2017 [Http://Www.Ttb.Org.Tr/Sted/Sted](http://www.ttb.org.tr/sted/sted).
- Geçit, Y. (2012). Coğrafya eğitimcilerinin mesleki tükenmişlik düzeyleri. Elektronik Sosyal Bilimler Dergisi, 11 (39), 88-103
- Izgar, H. (2000), Okul yöneticilerinin tükenmişlik düzeyleri, nedenleri ve bazı etken faktörlere göre incelenmesi. Yayınlanmamış Doktora Tezi, Selçuk Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü, Konya.
- Izgar, H., (2003). Okul yöneticilerinde tükenmişlik. 2. Baskı, Nobel Yayınları, Ankara.
- İlgar, L. (2007). İlköğretim öğretmenlerinin sınıf yönetimi becerileri üzerine bir araştırma. Yayınlanmamış Doktora Tezi, İstanbul Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü, İstanbul.
- Kaçmaz, N. (2005), Tükenmişlik sendromu. İstanbul Üniversitesi İstanbul Tıp Fakültesi Dergisi, 68(1), 29-32.
- Karasar, N.(2006). Bilimsel araştırma yöntemi. Ankara: Nobel Yayın Dağıtım.
- MEB (2013). Okul Öncesi Eğitim Programı, MEB Yayını, Ankara
- MEB MEVZUAT BANKASI (2016). Milli Eğitim Bakanlığı Okul Öncesi Eğitim Ve İlköğretim Kurumları Yönetmeliği. [Http://Mevzuat.Meb.Gov.Tr/Html/İlkveokuloncyon_0/İlkveokuloncyon_0.Html](http://mevzuat.meb.gov.tr/html/ilkveokuloncyon_0/ilkveokuloncyon_0.html) Adresinden Alınmıştır. (Erişim 26.04.2017)
- Oğuzkan, Ş. Ve Oral, G. (2000). Okul öncesi eğitimi, M. E. B. Devlet kitapları, İstanbul: Serler Matbaası, Dokuzuncu Basılış.
- Öztürk, A. (2006). Okul öncesi öğretmenlerinin duygusal zekâ yetenekleri iş doyumları ve tükenmişlik düzeylerinin bazı değişkenler açısından karşılaştırmalı olarak incelenmesi, Yayınlanmamış Yüksek Lisans Tezi, Selçuk Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü, Konya.

- Semerci, D. (2015). Okul öncesi öğretmenlerinin sınıf yönetimi becerileri, öz yeterlik algıları ve mesleki motivasyonları arasındaki ilişkinin incelenmesi. Yayımlanmamış Yüksek Lisans Tezi ,Marmara Üniversitesi Eğitim Bilimleri Enstitüsü, İstanbul.
- Taş, A. (2009). Sınıf yönetimini etkileyen etkenler. H. Kıran (Editör). Etkili sınıf yönetimi. (5. Baskı). Ankara: Anı Yayıncılık.
- Tertemiz, N. (2001). Sınıf yönetimi ve disiplin. L. Küçükahmet (Ed.) Sınıf yönetimi. 2. Baskı. Ankara: Nobel Yayın Dağıtım.
- Tuğrul, B . (2006). Okul öncesi dönemde düşünme becerilerinin gelişmesinde yaratıcı bir süreç olarak drama. Yaratıcı Drama Dergisi, 1 (2), 67-79.
- Turan, S. (2007). Sınıf yönetiminin temelleri. M.Şişman ve S.Turan (Ed.) Sınıf yönetimi. 5. Baskı. Ankara: Pegem A Yayıncılık.
- Vural, B. (2004). Yetkin-ideal-vizyoner öğretmen, İstanbul: Hayat Yayınları.
- Yıldırım, S. (2007). Anaokulu öğretmenlerinde tükenmişlik düzeyi ve umutsuzluk düzeyleri arasındaki ilişki, Yayımlanmamış Yüksek Lisans Tezi, Yeditepe Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü, İstanbul.

Ek-1. Tükenmişlik Ölçeği Türkçe Formu

Bu bir kendini değerlendirme ölçeğidir. İş ortamınız ve mesleğiniz ile ilgili aşağıdaki durumları ne sıklıkla yaşadığınızı belirtmeniz istenmektedir. Lütfen aşağıdaki her ifadeyi okuduktan sonra 7 dereceli ölçeği kullanarak her bir maddenin yanındaki boşluğa size en uygun olan rakamı yazın.

ÖRNEK: 5 1- YORGUN

1 HİÇBİR ZAMAN	2 SADECE BİR DEFA	3 NADİREN	4 BAZEN	5 SIKSIK	6 ÇOĞUNLUKLA	7 HER ZAMAN
----------------------	-------------------------	--------------	------------	-------------	-----------------	-------------------

_____ 1- YORGUN.

_____ 2- ÇÖKMÜŞ.

_____ 3- NEŞELİ, KEYİFLİ.

_____ 4- FİZİKSEL OLARAK YORGUN (TÜKENMİŞ).

_____ 5- DUYGUSAL OLARAK YORGUN (TÜKENMİŞ).

_____ 6- MUTLU.

_____ 7- BİTKİN.

_____ 8- TÜKENMİŞ.

_____ 9- MUTSUZ.

_____ 10- SAĞLIKSIZ.

_____ 11- KAPANA KISILMIŞ.

_____ 12- DEĞERSİZ.

_____ 13- BIKKIN.

_____ 14- KAFASI KARIŞMIŞ, SIKINTILI.

_____ 15- İNSANLARLA İLGİLİ HAYAL KIRIKLIĞINA UĞRAMIŞ VE GÜCENMİŞ.

_____ 16- ZAYIF.

_____ 17- UMUTSUZ.

_____ 18- REDDEDİLMİŞ.

_____ 19- İYİMSER.

_____ 20- ENERJİK.

_____ 21- KAYGILI

Ek-2. Sınıf Yönetimi Beceri Düzeyi Ölçeği

Maddelerde belirtilen davranışları ne sıklıkta sergilediğinizi ilgili seçeneğe (X) işareti koyarak belirtiniz. Lütfen isim belirtmeyiniz ve hiçbir soruyu boş bırakmayınız. Elde edilen veriler bilimsel bir çalışmaya kaynak oluşturacağı için samimiyetle cevaplamanızı rica ederiz. Bu ankettten elde edilecek verilerin başka hiçbir amaçla kullanılmayacağını temin ederiz. Katkılarınız için teşekkürler.

	Her zaman	Sık sık	Nadiren	Hiçbir zaman
1) Etkinliklere başlamadan önce gerekli materyali hazırlarım.				
2) Etkinliklerin öğrenci merkezli olmasına dikkat ederim.				
3) Öğrencilerle etkileşimimi canlı tutarım.				
4) Günlük planıma aldığım bütün etkinlikleri uygulayacak zaman bulmakta zorlandığım olur.				
5) Etkinlikleri öğrencilerin günlük yaşamı ile ilişkilendiririm.				
6) Sınıf içi uygunsuz davranışlar karşısında ne yapacağımı bilirim.				
7) Öğrencilerin kendi aralarında canlı bir etkileşim kurmaları için ortam hazırlarım.				
8) Aileyle nasıl iletişim kuracağımı saptamakta zorluk yaşadığım olur.				
9) Öğrencilere isimleriyle hitap ederim.				
10) Bir etkinlikten diğerine geçerken öğrencilerin dikkatini sürdürebilirim.				
11) Sınıfın fiziksel düzenlemede öğrencilerin de görüşlerini alırım				
12) Sınıf kurallarını belirlemede zorluk yaşadığım olur.				
13) Etkinlikleri öğrenciler için anlamlı hale getirmeye çalışırım.				
14) Sınıftaki bütün çocukların sınıf kurallarına uymalarını sağlarım.				
15) Öğrencilerin kendilerini rahat ifade etmelerine yardımcı olurum.				
16) Sınıf yönetimi konusunda eksiklerim olduğunu düşünüyorum.				
17) Sınıf kurallarını belirlerken öğrencilerle işbirliği yaparım.				
18) Öğrencilerin bütün konuşmalarını sabırla dinlerim.				
19) Tüm öğrencileri etkinliklere katılmaları için teşvik ederim.				

20) Disiplini sağlamak için ses tonumu aşırı yükselttiğim olur.				
21) Sınıfta olmadığım zamanlarda da çocukların sınıf kurallarını uyguladıklarını gözlerim.				
22) Sınıfı öğrencilerin rahatça hareket edebilecekleri şekilde düzenlemeye dikkat ederim.				
23) Sınıf yönetimiyle ilgili, ailelerin de görüşlerine başvururum.				
24) Öğrencilerin gelişimini periyodik olarak değerlendiririm.				
25) Sınıf kurallarını çocuklara benimsetmede zorluk yaşadığım olur.				
26) Bir öğretmen olarak ben de sınıf kurallarına uymaya özen gösteririm.				
27) Etkinliklerin amacı ve öğrencilerin gereksinimleri doğrultusunda değişik öğretim yöntemlerinden yararlanırım.				
28) Soruları her seferinde farklı öğrenciye yöneltmeye çalışırım.				
29) Problem çıkaran çocuklara karşı sabırla davranırım.				
30) Çocuklara yeni davranışlar kazandırmakta zorluk çektiğim olur.				
31) Etkinlik hedeflerimi belirlerken öğrencilerin bireysel özelliklerini dikkate alırım.				
32) Kendi davranışlarımla ilgili öğrencilerimin görüş ve değerlendirmelerini almaya çalışırım.				
33) Her çocuğa eşit şekilde davranmaya özen gösteririm.				
34) Sınıfı değişik öğrenme etkinliklerine izin verecek şekilde düzenlemeye dikkat ederim.				
35) Olumsuz davranışları ortadan kaldırmak için ceza verdiğim olur.				
36) Sınıfı okul yönetiminin taleplerine göre düzenlerim.				
37) Aynı anda farklı gruplarla farklı etkinlikleri kolaylıkla yürütürüm.				
38) Etkinlik öncesi hazırlıklarda öğrencilerimin yardım ve desteğine başvururum.				
39) Etkinliklerde gezi, gözlem, deney gibi çeşitli araştırma yöntemlerine yer veririm.				
40) Olumsuz sosyal davranış gösteren öğrencilerimi görmezden geldiğim olur.				